

Gdańsk, dnia 19.05.2026

Prof. dr hab. Tadeusz Samerek

Recenzja rozprawy doktorskiej w przewodzie doktorskim
magistra Marcina Mączyńskiego

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie

Podstawowe dane o Kandydacie

Kandydat urodził się [REDAKTOWANE] roku w Krakowie. Ukończył Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. M. Karłowicza w Krakowie, krakowskie XXX Liceum Ogólnokształcące, następnie Akademię Muzyczną im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie w klasie dr hab. Barbary Łypik-Sobaniec. Swoje umiejętności doskonalił na kursach i wykładach prowadzonych przez prof. Petera Bucka, prof. Kaję Danczowską oraz prof. Adama Klocka.

Od 2006 roku mgr Marcin Mączyński pełni funkcję lidera grupy wiolonczel Orkiestry Sinfonietta Cracovia, z którą regularnie koncertuje w kraju i za granicą. W ramach tej działalności współpracował z wybitnymi artystami, m.in.: Maximem Vengerovem, Gidonem Kremerem, Piotrem Anderszewskim, Rudolfem Buchbinderem, Stevenem Isserlisem, Arto Norasem, Krzysztofem Pendereckim, Rafaellem Payarem, Antonim Witem oraz Jerzym Maksymiukiem. Jako członek zespołu Sinfonietty Cracovii uczestniczył w licznych nagraniach płytowych, realizując albumy dla renomowanych wydawnictw polskich i europejskich, m.in. Sony Classical, Warner Classics i DUX. Z orkiestrą regularnie występuje na uznanych festiwalach, m.in. na Wielkanocnym Festiwalu Ludwiga van Beethovena, Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Współczesnej *Warszawska Jesień*, *Szalonych Dniach Muzyki* w Warszawie, *Opera Rara* Krakowie, Festiwalu Polignac we Francji, Europamusicale w Niemczech, Festiwalu w Colmar we Francji, Schleswig-Holstein Musik Festival

w Niemczech, *Carinthischer Sommer* w Austrii, *Le Dieci Giornate* we Włoszech, *Murten Classics* w Szwajcarii, a także na festiwalu *Unsound*, którego edycje odbywały się m.in. w Londynie (Barbican Centre Hall) i Nowym Jorku (Lincoln Center).

Od 2019 roku mgr Marcin Mączyński jest członkiem cenionego zespołu Meccore String Quartet, z którym koncertował m.in. w Wigmore Hall w Londynie, Gulbenkian Hall w Lizbonie, Muzeum Prado w Madrycie, Palacio del Marqués de Salamanca, Muziekgebouw Grote Zaal w Amsterdamie, CaixaForum w Saragossie, Palacio Euskalduna w Bilbao, a także w Filharmonii Narodowej w Warszawie, Filharmonii Krakowskiej, Filharmonii Łódzkiej, Filharmonii Opolskiej oraz Filharmonii Świętokrzyskiej. Wystąpił również na festiwalu *La Folle Journée* w Nantes.

Jako członek Meccore String Quartet zrealizował cztery wysoko oceniane albumy dla wytwórni Capriccio (Naxos), Chopin Press, Prelude Classics oraz Sarton Records. Nagrania te zostały uhonorowane m.in. nagrodami Diapason d'Or, Supersonic Award i Pizzicato Award, a także wyróżnione nominacjami do Fryderyków oraz prestiżowej International Classical Music Awards. We wrześniu 2024 roku wraz z Meccore String Quartet został uhonorowany nagrodą Muzyczne Orły 2024 za wybitne osiągnięcia artystyczne, w tym za album z utworami kameralnymi Krzysztofa Pendereckiego. W 2020 roku wspólnie z zespołem przygotował najnowszą edycję *II Kwartetu smyczkowego* Romana Palestra. Materiał nutowy został opublikowany przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne.

Jako solista, kameralista i członek Orkiestry Sinfonietta Cracovia dokonał licznych prawykonań muzyki współczesnej polskich i zagranicznych kompozytorów.

Mgr Marcin Mączyński prowadził kursy wiolonczelowe w ramach Akademii Festiwalu Pablo Casals w Prades, kursy orkiestrowe z Luśławicką Orkiestrą Talentów, Penderecki Youth Orchestra w Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Luśławicach oraz mistrzowskie kursy kameralne z Meccore String Quartet w ramach Letniej Akademii Muzyki w Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego, a także w Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu oraz w Akademii Muzycznej im. K. Pendereckiego w Krakowie.

Od 2024 roku prowadzi zajęcia ze studiów orkiestrowych w Akademii Muzycznej im. K. Pendereckiego w Krakowie.

W 2020 roku założył Stowarzyszenie *Masyw Sztuki*, w którym pełni funkcję prezesa. Celem stowarzyszenia jest organizacja wydarzeń kulturalnych, promocja sztuki oraz wspieranie młodych talentów.

Jego działalność artystyczna nie ogranicza się wyłącznie do muzyki klasycznej. Jest aranżerem i kompozytorem swobodnie poruszającym się w różnych gatunkach muzycznych – od jazzu po rock. Prowadząc aktywną działalność koncertową jako członek Bartosz Dworak String Quartet, współpracował m.in. z czołową polską wokalistką jazzową Dorotą Miśkiewicz i wybitnymi polskimi pianistami: Włodzimierzem Nahornym, Dominikiem Wanią, Marcinem Wasilewskim oraz Andrzejem Jagodzińskim.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgra Marcina Mączyńskiego *Między awangardą a kontemplacją – styl kompozytorski Zbigniewa Bujarskiego w wybranych utworach wiolonczelowych twórcy* składa się z dzieła artystycznego w postaci zarejestrowanego nagrania oraz jego opisu.

OCENA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Doktorant dokonał nagrania płyty, na której kolejno zostały zarejestrowane utwory Zbigniewa Bujarskiego:

1. ***Per Cello*** na wiolonczelę solo (1996),
Marcin Mączyński – wiolonczela,
2. ***Orniphanía*** na wiolonczelę i fortepian (2001),
Marcin Mączyński – wiolonczela, Sławomir Cierpik – fortepian,
3. ***Elegos*** na wiolonczelę solo i orkiestrę smyczkową (2004-2005),
4. ***Concerto per archi II*** na wiolonczelę solo i orkiestrę smyczkową (1992),
Marcin Mączyński – wiolonczela, Orkiestra Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa Sinfonietta Cracovia pod dyr. Katarzyny Tomali-Jedynak.

Reżyserami dźwięku byli: dr Michał Bryła, dr hab. inż. Paweł Małecki, mgr Kamil Madoń. Nagrania dokonano w Parafii św. Kazimierza Królewicza w Kobyłce-Stefanówce, w studiu nagraniowym „Kotłownia” w Krakowie oraz w Auli „Florianka” Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie w dniach: 17–18.10.2023, 31.05.2025 oraz 24.06.2025.

Nagranie przygotowane przez mgra Marcina Mączyńskiego stanowi przykład dojrzałej i świadomej interpretacji twórczości Zbigniewa Bujarskiego — kompozytora o wyjątkowo indywidualnym języku muzycznym, wymagającym od wykonawcy nie tylko doskonałego

przygotowania technicznego, lecz przede wszystkim głębokiego zrozumienia organizacji materiału dźwiękowego, dramaturgii formy oraz specyficznego myślenia harmonicznego autora.

Nagranie ujawnia bardzo wysoki poziom świadomości stylistycznej wykonawcy. Marcin Mączyński trafnie odczytuje idiom kompozytorski Zbigniewa Bujarskiego, oparty na precyzyjnie konstruowanych relacjach interwałowych, wieloplanowości faktury oraz napięciu budowanym poprzez subtelne procesy formalne i sonorystyczne. Szczególnie istotne jest to, że wykonawca nie ogranicza się wyłącznie do wiernej realizacji zapisu nutowego, ale podejmuje próbę ukazania wewnętrznej logiki tych kompozycji i ich konsekwentnie rozwijanej narracji dźwiękowej.

W twórczości Zbigniewa Bujarskiego niezwykle ważną rolę odgrywa precyzja konstrukcyjna oraz dyscyplina wykonawcza. Nagranie potwierdza, że Doktorant doskonale rozumie te założenia estetyczne. Szczególne wrażenie robi sposób operowania barwą i artykulacją, a także umiejętność zachowania przejrzystości faktury nawet w najbardziej zagęszczonych i technicznie skomplikowanych fragmentach. Wymagająca technika dwudźwiękowa, obecna w utworach kompozytora, została zrealizowana z dużą swobodą, bardzo dobrą intonacją oraz wysoką kulturą brzmienia. Równie przekonująco prezentuje się kontrola nad napięciem harmonicznym i przebiegiem linearnym partii wiolonczelowej.

Istotnym walorem nagrania jest również umiejętność ukazania charakterystycznej dla muzyki Zbigniewa Bujarskiego relacji pomiędzy detalem a strukturą całościową. Wykonawca z dużą świadomością prowadzi narrację formalną, wydobywając zależności pomiędzy poszczególnymi warstwami materiału muzycznego. Dzięki temu słuchacz otrzymuje klarowny obraz architektury kompozycji, co w przypadku muzyki współczesnej o wysokim stopniu komplikacji formalnej ma znaczenie fundamentalne.

Na podkreślenie zasługuje także bardzo dobra współpraca z pianistą oraz zespołem orkiestrowym. Szczególnie ważna w interpretacji dzieł Zbigniewa Bujarskiego precyzja rytmiczna została osiągnięta na wysokim poziomie, co pozwoliło zachować czytelność skomplikowanych struktur polifonicznych i wielowarstwowych układów fakturalnych. W nagraniu wyczuwalny jest realny wpływ solisty na organizację całego aparatu wykonawczego. Odpowiednio ukształtowane proporcje dynamiczne umożliwiają właściwe wyeksponowanie partii wiolonczeli nawet w momentach szczególnego zagęszczenia materii orkiestrowej, często prowadzonej w rozbudowanych podziałach *divisi*.

Warto podkreślić, że interpretacja Marcina Mączyńskiego nie sprowadza muzyki Zbigniewa Bujarskiego wyłącznie do wymiaru intelektualnej konstrukcji. Pomimo dominującej dyscypliny formalnej wykonawca potrafi wydobyć z tych utworów ekspresję i wewnętrzne napięcie, budując przekonujący obraz idei artystycznej kompozytora.

Można jedynie zauważyć, że w niektórych drobniejszych strukturach formalnych możliwe byłoby jeszcze pełniejsze różnicowanie narracji i większe eksponowanie mikroprocesów dramaturgicznych. Uwaga ta ma jednak charakter uzupełniający i nie wpływa na bardzo wysoką ocenę całości przedsięwzięcia.

Przedstawione nagranie należy uznać za wartościowe i dojrzałe osiągnięcie artystyczne, potwierdzające wysokie kompetencje wykonawcze, interpretacyjne i analityczne Doktoranta oraz jego szczególną predyspozycję do wykonywania muzyki współczesnej, a zwłaszcza twórczości Zbigniewa Bujarskiego.

OCENA CZĘŚCI OPISOWEJ

Opis dzieła artystycznego, poświęconego twórczości wiolonczelowej Zbigniewa Bujarskiego, należy ocenić bardzo wysoko zarówno pod względem merytorycznym, jak i poznawczym. Przedłożona praca stanowi wartościowe opracowanie dokumentujące działalność kompozytorską jednego z najważniejszych przedstawicieli polskiej muzyki współczesnej drugiej połowy XX wieku, artysty szczególnie istotnego dla środowiska krakowskiego, jednak wciąż niewystarczająco obecnego w szerszej świadomości muzycznej. Z tego względu dysertacja posiada nie tylko wymiar naukowy i artystyczny, lecz także istotny walor popularyzatorski.

Autor pracy skoncentrował uwagę na utworach wiolonczelowych kompozytora, które zostały utrwalone w części artystycznej doktoratu, jednak opis dzieła wykracza daleko poza sam komentarz wykonawczy. Kandydat ukazuje twórczość Bujarskiego w szerokim kontekście estetycznym, historycznym i kulturowym, kreśląc zarazem obraz jego złożonej oraz niejednoznacznej osobowości artystycznej. Szczególnie cenne wydaje się podjęcie próby uchwycenia idiomu kompozytorskiego twórcy, rozumianego jako indywidualny język muzyczny, kształtowany na przestrzeni kolejnych etapów działalności artystycznej.

Dobór analizowanych kompozycji wiolonczelowych, pochodzących z różnych okresów życia kompozytora, umożliwił Autorowi prześledzenie ewolucji środków kompozytorskich oraz ukazanie napięcia pomiędzy fascynacją awangardą a zakorzenieniem w tradycji. W pracy trafnie wskazano obecność takich zjawisk, jak: sonoryzm, serializm, aleatoryzm czy autorska koncepcja syntetycznej monofonii, zestawiając je jednocześnie z wyraźnymi odniesieniami do tonalności i modalności. Autor umiejętnie ukazał, że język kompozytorski Bujarskiego pozostaje rezultatem twórczego dialogu pomiędzy nowoczesnością a historycznym dziedzictwem muzycznym.

Na szczególne podkreślenie zasługują rozdziały poświęcone sylwetce kompozytora oraz procesowi kształtowania jego estetyki twórczej. W sposób kompetentny przedstawiono źródła inspiracji artysty, a także osadzono jego działalność na tle Krakowskiej Szkoły Kompozytorskiej oraz najważniejszych zjawisk europejskiej muzyki XX wieku. Autor trafnie wskazuje również na obecność w twórczości Bujarskiego takich kategorii, jak: kontemplacja, inspiracje światem antycznym czy średniowieczem, co pozwala pełniej zrozumieć duchowy i intelektualny wymiar jego muzyki.

Wartościowym elementem pracy jest także omówienie stosunku kompozytora do podstawowych parametrów dzieła muzycznego — melodyki, rytmiki i harmoniki — oraz ukazanie wzajemnych relacji pomiędzy muzyką a malarstwem, które w działalności twórczej Bujarskiego odgrywały istotną rolę. Autor słusznie podkreśla interdyscyplinarny charakter jego sztuki i zwraca uwagę na wzajemne przenikanie się doświadczeń muzycznych i plastycznych.

Za szczególnie udaną należy uznać część analityczną pracy. Analizy utworów wiolonczelowych zostały przeprowadzone w sposób rzetelny, szczegółowy i logicznie podporządkowany głównej tezie rozprawy. Autor konsekwentnie wskazuje elementy konstytuujące indywidualny język kompozytorski Bujarskiego, a końcowe podsumowanie stanowi przekonującą syntezę przeprowadzonych rozważań. Wnioski końcowe są klarowne i dobrze uzasadnione, a przedstawiona argumentacja świadczy o dużej świadomości stylistycznej oraz dojrzałości badawczej Kandydata.

Całość pracy należy uznać za bardzo wartościowe i potrzebne opracowanie, które nie tylko dokumentuje ważny obszar polskiej literatury wiolonczelowej, lecz także przyczynia się do popularyzacji twórczości kompozytora wciąż oczekującego na pełniejsze odkrycie i obecność w praktyce wykonawczej oraz refleksji muzykologicznej.

KONKLUZJA

Na podstawie przedstawionego dzieła artystycznego oraz części opisowej stwierdzam, że mgr Marcin Mączyński wykazał się wysokimi kompetencjami artystycznymi, interpretacyjnymi i badawczymi. Zarówno przygotowane nagranie utworów wiolonczelowych Zbigniewa Bujarskiego, jak i towarzysząca mu rozprawa stanowią spójną, dojrzałą i wartościową całość, świadczącą o bardzo dobrej znajomości współczesnego języka muzycznego oraz umiejętności łączenia refleksji analitycznej z praktyką wykonawczą.

Doktorant w przekonujący sposób ukazał indywidualny idiom kompozytorski Zbigniewa Bujarskiego, a zarazem potwierdził szczególne predyspozycje do wykonywania muzyki współczesnej o wysokim stopniu komplikacji formalnej i technicznej. Wysoko należy ocenić zarówno poziom interpretacji artystycznej, kulturę wykonawczą i świadomość stylistyczną, jak również rzetelność przeprowadzonych analiz, trafność wniosków oraz wartość poznawczą i popularyzatorską rozprawy.

Przedłożona praca wnosi istotny wkład w dokumentację i popularyzację twórczości Zbigniewa Bujarskiego oraz stanowi cenne opracowanie dotyczące polskiej literatury wiolonczelowej XX i XXI wieku. Całość spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w dziedzinie sztuki.

Z uwagi na wspomniane wyżej walory stwierdzam, że przedstawiona przez mgra Marcina Mączyńskiego praca doktorska spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571, ze zm.) i zgłaszam wniosek o przyjęcie pracy oraz dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Tadeusz Samerek

Prof. dr hab. Tadeusz Samerek